

ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ ЗАПАСІВ ВІД ПОСТАЧАЛЬНИКІВ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

(Представлено д.е.н., проф. Цаль-Цалко Ю.С.)

Ключовим завданням даної статті є вивчення поняття та структури запасів автотранспортних підприємств, проблем фінансового обліку запасних частин як складової виробничих запасів.

У статті уточнено значимість організації обліку розрахунків з постачальниками, враховуючи раціональний їх вибір та напрямки удосконалення аналітичного обліку розрахунків з ними. При цьому бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками на транспортних підприємствах повинен враховувати не тільки особливості їх діяльності, а й забезпечувати керівництво оперативною економічною інформацією щодо ефективного управління запасами та оптимізації фінансово – розрахункової дисципліни.

У статті досліджено методика обліку виробничими запасами та особливості ведення бухгалтерського обліку та витрат на транспортних підприємствах.

Ключові слова: облік, запаси, постачальники, розрахунки.

Постановка проблеми. Важливими питаннями системи управління на підприємстві є раціональний вибір партнерів щодо постачання необхідних обсягів запасів та оптимізація розрахунків за них і їх облік.

Сучасні тенденції процесу закупівель запасів характеризуються наступними факторами: інтеграція систем постачальників та покупців; створення відносин взаємодії та спільного бізнесу, що обумовлено потребою у підвищенні ефективності процесу постачання.

Тому в сучасних умовах господарювання відсутність ефективних систематизованих критеріїв вибору партнерів, раціональної схеми «формування потреби – вибір постачальників» та організації обліку розрахунків з постачальниками призводить до вибору ненадійних постачальників, значних втрат фінансових ресурсів та збоїв у постачанні запасів, що негативно впливає на виробничий процес автотранспортних підприємств.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питанням теоретико-методологічних і практичних аспектів щодо обліку розрахунків з постачальниками приділяли увагу такі вітчизняні вчені: Ф.Ф. Бутинець [1], Огійчук М. Ф. [3], Ткаченко Н. М. [4], та інші [2].

Метою статті є організації обліку розрахунків з постачальниками, враховуючи уточнені критерії раціонального їх вибору та визначенням напрямків удосконалення аналітичного обліку розрахунків з ними на транспортному підприємстві.

Викладення основного матеріалу. Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» запаси визначено як активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого

продажу продукту виробництва, а також утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, управління підприємством.

Запаси є однією з важливіших і значних складових активів автотранспортних підприємств. Вони займають домінуючу позицію у структурі витрат підприємства, їх облік та оцінка впливає на результати господарської діяльності підприємства та на розкриття інформації про його фінансовий стан [5].

Основними завданнями обліку запасів на транспортних підприємствах є:

- 1) правильне і своєчасне документальне оформлення всіх операцій по руху матеріальних цінностей;
- 2) виявлення і відображення витрат щодо їх заготівлі;
- 3) контроль за збереженням матеріальних цінностей на всіх етапах руху: надходження, зберігання і витрачання;
- 4) контроль за правильним відпуском матеріальних цінностей у виробництво і використання їх у відповідності з встановленими нормами;
- 5) отримання достовірних відомостей про залишки матеріальних цінностей, а також про виконання плану матеріально-технічного забезпечення.

Для раціональної організації обліку виробничих запасів має важливе значення їх класифікація, оцінювання, документальне оформлення операцій з руху запасів, система рахунків [4, с. 99].

В автотранспортних підприємствах (і в будь-яких інших підприємствах, що мають власний автотранспорт) особливе місце займає облік паливно-мастильних матеріалів (ПММ), запасних частин і автомобільних шин.

Облік надходження та використання виробничих запасів на транспортному підприємстві здійснюється на рахунку №20 «Виробничі запаси» та відповідних субрахунках.

Під час надходження паливно-мастильних матеріалів на склад або до паливно-роздавальної колонки матеріально відповідальна особа — заправник (комірник) має оприбуткувати нафтопродукти, що надійшли зі складанням первинного документа (прибуткового ордеру тощо) і зробити необхідні записи в Журналі обліку нафтопродуктів із зазначенням дати надходження матеріалів, номера цистерни, номерів квитанції й товарно-транспортної накладної постачальника.

Облік наявності й руху паливно-мастильних матеріалів, призначених для експлуатації транспортних засобів та інших виробничих потреб, здійснюють на субрахунку 203 «Паливо». На цьому рахунку також обліковують оплачені талони на нафтопродукти і газ [2].

Отримані від постачальника або від інших організацій запасні частини оприбутковуються на склад. Нові запасні частини видають зі складу на вимогу гаража або ремонтного цеху в обмін на зношені. Здані на склад запасні частини сортуються на придатні, не придатні та такі, що потребують ремонту.

Запасні частини які потребують ремонту, зі складу передають в ремонтний цех для відновлення. Не придатні запчастини для подальшої експлуатації оприбутковуються як металобрухт.

В бухгалтерському обліку надходження запасних частин відображається за дебетом рахунка 207 «Запасні частини», а вибуття та списання – за кредитом рахунка 207.

Запасні частини можуть надходити на підприємство:

- у комплекті з придбаними основними засобами;
- від постачальників;
- внаслідок ліквідації основних засобів;
- після ремонту допоміжними службами;
- в результаті виготовлення допоміжними цехами.

Списання запасних частин здійснюється для проведення ремонтів та заміни зношених частин машин і інших видів обладнання.

Шини (у т. ч. запасний комплект) та акумулятори, придбані разом з автомобілем, вартість яких входить у його ціну, обліковуються у складі основних засобів. Тобто в бухгалтерському обліку їх вартість враховано в первісній вартості автомобіля, а в податковому - у складі балансової вартості групи 2.

Шини та акумулятори, придбані окремо від автомобіля, включаються до складу запасів відповідно до П(С)БО 9 та обліковуються відповідно до Інструкції, затвердженої наказом Мініфіну від 30.11.99 р. N 291 на субрахунку 207 "Запасні частини".

Аналітичний облік ведеться:

- шин - у картці за формою додатка 5 до п. 7.1 Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі, затверджених наказом Мінтрансу та зв'язку від 20.05.06 р. N 488, яка оформляється окремо на кожну шину для обліку її пробігу до повного зносу та списання;

- акумуляторів - у відомостях або картках довільної форми.

Кінцевим етапом організації бухгалтерського обліку запасів є відображення інформації про запаси у звітності. Введення в дію нового стандарту бухгалтерського обліку, що регулює засади складання звітності є позитивним кроком на шляху її наближення до світових норм і практики. Це, безперечно, полегшує процес виходу на міжнародний ринок з метою забезпечення притоку іноземних інвестицій в економіку країни.

Що стосується запасів, то згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] вони відображаються в одній статті «Запаси», у зв'язку з чим при використанні даних про таку важливу облікову категорію значно ускладнюється сприйняття їх користувачами, оскільки згідно з новою формою балансу інформація про запаси узагальнюється без поділу за їх функціональним призначенням. Це, на наш погляд, є недоречним. Тому, ми вважаємо, що підприємствам слід обов'язково розкривати інформацію про кожен вид запасів, який є на підприємстві на дату складання балансу, в додаткових статтях. Це дасть змогу більш ширше охарактеризувати зміст запасів та їх зміну протягом звітного періоду.

Висновки. Найбільш важливого і значною частиною активів підприємства є запаси вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат транспортних підприємств. Ефективність господарської діяльності підприємств в значній мірі залежить від оцінки та раціонального використання виробничих запасів. Запаси являються невід'ємним елементом функціонування підприємств. Їх оптимальний розмір забезпечує безперервність діяльності та уникнення низки ризиків пов'язаних з відсутністю запасів. Сформоване на

основі узагальнення наукової літератури поняття запасів дає уявлення про структуру запасів, а класифікація відображає їх види.

Список використаної літератури:

1. Баран С.В. Створення системи підтримки прийняття рішень на основі економіко – математичної моделі вибору постачальників ресурсів для гірничовидобувних підприємств / С. В. Баран // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 193: В 4 т. Том ІУ. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – с. 1307 – 1316.
2. Бугинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: навч. посіб./ Ф. Ф. Бугинець, М. М. Коцупатрий. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 512 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” : наказ Міністерства фінансів України від 07. 02. 2013 Р. № 73 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/>.
4. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підруч./ М. Ф. Огійчук. – К. : Аграрна освіта, 2001 – 605 с.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси” : наказ Міністерства фінансів України від 20. 10. 1999 р. № 246 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

References:

1. Baran S.V. Stvorennia systemy pidtrymky pryiniattia rishen na osnovi ekonomiko – matematychnoi modeli vyboru postachalnykiv resursiv dlia hirnychovydobuvnykh pidpriemstv / S. V. Baran // Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. Zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 193: V 4 t. Tom IU. – Dnipropetrovsk: DNU, 2004. – s. 1307 – 1316.
2. Butynets F. F. Bukhhalterskyi oblik u silskomu hospodarstvi: navch. posib./ F. F. Butynets, M. M. Kotsupatryi. – Zhytomyr: PP «Ruta», 2003. – 512 s.
3. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 „Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti” : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07. 02. 2013 R. # 73 : [Elektronnyi resurs]. – Rezhyim dostupu : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/>.
4. Ohiichuk M. F. Bukhhalterskyi oblik na silskohospodarskykh pidpriemstvakh: pidruch./ M. F. Ohiichuk. – K. : Ahrarna osvita, 2001 – 605 s.
5. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 „Zapasy” : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 20. 10. 1999 r. # 246 : [Elektronnyi resurs]. – Rezhyim dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

ХІМІЧ Аліна Юрійвна – магістр Житомирського національного агроекологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку надходження запасів